

صلى الله عليه وسلم

دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی
گروه حسابداری

پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری

عنوان:

نقش اقلام تعهدی جاری در ارتباط بین سود با بازده سهام شرکت های
پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

استاد راهنما

دکتر محسن دستگیر

استاد مشاور

دکتر ولی خدادادی

پژوهشگر

بهمن پایروند

زمستان ۱۳۸۸

تقديم به سيد شهيدان اهل قلم

هنرمند فرزانه

سيد مرتضى آوينى ،

و تمامى شهيدان روايت فتح.

تقدیر و تشکر:

خداوند متعال را سپاسگزارم که موفقیت به سرانجام رساندن این پایان‌نامه را نصیب من گرداند. بدین‌وسیله از زحمات اساتید محترم جناب آقای دکتر سجادی و جناب آقای دکتر خدادادی تشکر و قدردانی می‌نمایم. همچنین از جناب آقای دکتر محسن دستگیر که توفیق بهره‌گیری از وجود ایشان را در دوران کارشناسی در دانشگاه اصفهان و در دوره کارشناسی ارشد در دانشگاه شهید چمران اهواز داشتم، تشکر ویژه دارم.

جا دارد از سروران گرامی جناب آقای افلاطونی، حسین عرفانی و رضا جان‌جانی که هر کدام به نحوی صمیمانه مرا در مسائل علمی یاری نمودند تشکر بنمایم.

همچنین از خداوند مهربان آرزوی موفقیت و سربلندی در تمام مراحل زندگی را برای همکلاسی‌هایم آقایان عرفانی، جان‌جانی، محمودی، بادپا، نصر اصفهانی، احمدی و خانم ایوبی مسئلت دارم.

از کارکنان دانشکده نیز به ویژه خانم یاسینی و خانم اسدی بابت زحمات بی‌دریغشان سپاسگزارم.

چکیده پایان نامه

نام خانوادگی: پیروند	نام: بهمن
عنوان: نقش اقلام تعهدی جاری در ارتباط بین سود با بازده سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران	
استاد راهنما: دکتر محسن دستگیر	
درجه تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: حسابداری
محل تحصیل (دانشگاه): شهید چمران اهواز	دانشکده: اقتصاد و علوم اجتماعی
تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۸۸/۱۲/۱۷	تعداد صفحه: ۱۵۲
کلید واژه‌ها: مجموع اقلام تعهدی، اقلام تعهدی جاری و غیرجاری، جریان‌های نقدی عملیاتی، مشکلات زمان‌بندی و تطابق، آزمون ونگ	
چکیده جریان‌های نقدی عملیاتی از اختلافات زمان‌بندی و مشکلات تطابق بیشتری نسبت به سود حسابداری رنج می‌برند. اقلام تعهدی که بیانگر تفاوت بین سود و جریان‌های نقد است، نقش با اهمیتی در کاهش این مشکلات نهفته در جریان‌های نقد بازی می‌نماید. از این رو از اقلام تعهدی انتظار می‌رود توانایی سود برای تشریح بازده را بهبود بخشد. اما در بازه‌های زمانی بلندمدت، مشکلات تطابق و زمان‌بندی جریان‌های نقد کاهش یافته و انتظار داریم که قدرت توضیحی سود و جریان نقد برای بازده به سمت همگرایی پیش رود. با بررسی یک نمونه متشکل از ۷۵ شرکت از میان شرکت‌های پذیرفته شده در بازار اوراق بهادار تهران در طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۸۳ و با استفاده از رگرسیون حداقل مربعات معمولی و به‌کارگیری آزمون نسبت راستنمایی ونگ، نتایج حکایت از آن دارد که: سود نسبت به جریان‌های نقدی عملیاتی محتوای اطلاعاتی بیشتری در کوتاه‌مدت داشته اما در بلندمدت قدرت توضیحی این دو به همدیگر نزدیک می‌شوند. از طرف دیگر ما اقلام تعهدی را به اقلام تعهدی جاری و غیرجاری تفکیک نموده و نقش آن‌ها را مورد بررسی قرار دادیم. یافته‌های ما نشان می‌دهد که اقلام تعهدی جاری نقش با اهمیتی در بهبود ارتباط سود با بازده (نه در کوتاه مدت نه در بلندمدت) ایفاء نمی‌نمایند اما اقلام تعهدی غیر جاری در کوتاه مدت دارای چنین نقشی است.	

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲	مقدمه.....
۳	تشریح و بیان موضوع تحقیق.....
۴	ضرورت انجام تحقیق.....
۵	اهداف اساسی انجام تحقیق.....
۶	فرضیه‌های تحقیق.....
۶	تعریف مفاهیم و متغیرهای علمی پژوهش.....
۸	روش تحقیق.....
۸	نوع مطالعه.....
۸	روش بررسی فرضیه‌ها.....
۸	جامعه آماری و دوره زمانی و قلمرو مکانی تحقیق.....
۹	روش و طرح نمونه‌برداری.....
۹	ابزار گردآوری داده‌ها.....
۹	ابزار تجزیه و تحلیل.....
۱۰	چارچوب کلی تحقیق.....

فصل دوم: ادبیات و پیشینه‌ی تحقیق

۱۲	مقدمه.....
۱۴	اختلاف‌های زمان‌بندی و مشکلات تطابق.....
۱۶	عوامل تشدید کننده اختلافات زمان‌بندی.....
۱۹	مقایسه نقش اقلام تعهدی با نقش جریان نقدی در اندازه‌گیری عملکرد واحد تجاری.....
۲۰	نقش اقلام تعهدی در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی.....
۲۱	اقلام تعهدی.....
۲۲	نقش و اهمیت اقلام تعهدی.....
۲۳	کیفیت اقلام تعهدی.....
۲۴	مدل‌های موجود برای بررسی کیفیت اقلام تعهدی.....
۲۵	مبانی نظری مدل دچو و دیچو (DD).....
۳۰	نقش میثاق‌های حسابداری در فرایند اقلام تعهدی.....

۳۲	اهمیت سود و محتوای اطلاعاتی آن
۳۴	اهمیت سود
۳۶	سودمندی متغیر سود حسابداری
۳۷	فرضیات رقیب و محتوای اطلاعاتی سود
۳۹	ارتباط بین سود و بازده - دیدگاه کوتاه‌مدت
۴۰	ارتباط بین سود و بازده - دیدگاه بلندمدت
۴۳	ارتباط بین بازده و جریان‌ات وجوه نقد
۴۴	ارتباط بین بازده، سود و سایر متغیرهای حسابداری
۴۵	مدیریت سود
۴۶	ابزارهای مدیریت سود
۴۷	کیفیت سود
۴۸	تصمیمات تأثیرگذار بر کیفیت سود
۴۸	معیارهای ارزیابی کیفیت سود
۵۲	مزیت‌های سود حسابداری
۵۳	مباحثی پیرامون زمان شناسایی درآمد
۵۴	کسب درآمد
۵۵	حسابداری درآمد در عصر تجارت الکترونیک
۵۵	نیاز به حسابداری درآمد
۵۶	نارسایی‌های حسابداری سنتی در شناسایی درآمد
۶۰	پیشینه‌ی پژوهش
۶۰	تحقیقات انجام شده خارجی
۶۷	تحقیقات انجام شده داخلی

فصل سوم: روش اجرای تحقیق

۷۰	مقدمه
۷۲	طرح تحقیق
۷۲	نوع پژوهش
۷۳	مسأله‌ی تحقیق
۷۳	سؤالات تحقیق
۷۴	فرضیه‌های تحقیق
۷۵	متغیر وابسته

۷۷.....	متغیرهای مستقل
۸۰.....	جامعه‌ی تحقیق و نحوه‌ی نمونه‌گیری از آن
۸۰.....	جامعه‌ی تحقیق
۸۱.....	نمونه‌گیری از جامعه‌ی آماری
۸۴.....	روش گردآوری اطلاعات و داده‌ها
۸۵.....	استفاده از رایانه برای آزمون فرضیه‌ها
۸۵.....	مدل‌ها
۸۷.....	چگونگی انجام آزمون فرضیه‌ها
۸۸.....	آزمون فرضیه اول
۸۸.....	آزمون فرضیه دوم
۸۸.....	آزمون فرضیه سوم
۸۹.....	آزمون فرضیه چهارم
۸۹.....	آزمون ونگ

فصل چهارم: یافته‌های تحقیق

۹۵.....	مقدمه
۹۶.....	آمار توصیفی داده‌ها
۹۸.....	آزمون فرضیه‌های تحقیق
۹۸.....	آزمون فرضیه اول
۱۰۰.....	آزمون فرضیه دوم
۱۰۵.....	آزمون فرضیه سوم
۱۰۷.....	آزمون فرضیه چهارم
۱۰۹.....	نتایج آزمون ونگ

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهاد

۱۱۲.....	مقدمه
۱۱۲.....	خلاصه‌ی تحقیق
۱۱۴.....	نتایج تحقیق و مقایسه‌ی آن با تحقیقات مشابه
۱۱۴.....	نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول
۱۱۵.....	نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم
۱۱۷.....	نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم

۱۱۷.....	نتایج حاصل از آزمون فرضیه چهارم.....
۱۱۸.....	محدودیت‌های تحقیق.....
۱۰۹.....	منابع و مآخذ.....
۱۲۰.....	پیشنهاد‌های کاربردی.....
۱۲۲.....	پیشنهادها برای تحقیقات آتی .....
۱۲۴.....	منابع و مآخذ.....
۱۴۰.....	پیوست.....

فصل اول

کلیات

۱- مقدمه

بازار اوراق بهادار، آیینه تمام نمای اقتصاد هر کشور محسوب می‌شود. حرکت از اقتصاد بانک‌محور^۱ به سوی اقتصاد بازارمحور^۲ منجر به رشد و شکوفایی بیشتر اقتصاد خواهد شد. اکثریت جامعه سرمایه‌گذار افرادی ریسک‌گریز هستند و حاضر نیستند مصارف کنونی خود را فدای درآمدهای آینده نمایند و تنها ایجاد سرمایه‌گذاری‌های مطمئن‌تر می‌تواند گامی در جهت تشویق آنان به سرمایه‌گذاری و فعال شدن در بازار سرمایه باشد (صدقیانی و شمس، ۱۳۷۹).

هدف سرمایه‌گذاران از روی آوردن به بازار سرمایه و سرمایه‌گذاری، کسب بالاترین بازده در ازاء سطح معقولی از ریسک می‌باشد. مطابق با دیدگاه هیأت تدوین استانداردهای حسابداری مالی^۳، یکی از اهداف حسابداری و تهیه صورت‌های مالی فراهم نمودن اطلاعات سودمند برای تصمیم‌گیری است. یکی از اطلاعات مورد نیاز برای تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران، برآوردی از میزان بازده سرمایه‌گذاری است. حرفه حسابداری باید تمام تلاش خود را معطوف به تأمین نیازهای اطلاعاتی کاربران بنماید.

---

¹ - Bank- oriented
² - Market-oriented
³ - FASB

گزارش‌های مالی محصول فرآیند سیستم اطلاعات حسابداری^۱ به عنوان زیرمجموعه‌ای از سیستم اطلاعات مدیریت^۲، بخشی از نیازهای اطلاعاتی طیف وسیعی از کاربران را فراهم می‌نماید (محمودی، ۱۳۸۵). یکی از اهداف اطلاعات حسابداری کمک به استفاده‌کنندگان در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی و به تبع آن پیش‌بینی بازده سرمایه‌گذاری است. بخشی از متغیرهای تأثیرگذار بر بازده سهام شرکت‌ها در بازار سرمایه ناشی از اطلاعات مالی است که از طریق شبکه حسابداری تهیه می‌شود (دستگیر و ظفری، ۱۳۸۸).

سود واحد تجاری یکی از اقلام صورت سود و زیان است که متأثر از روش‌ها و برآوردهای حسابداری است بدین لحاظ امکان دستکاری سود توسط مدیریت وجود دارد. اقلام تعهدی تفاوت بین سود حسابداری و جریان وجوه نقد حاصل از عملیات را بیان می‌نماید. این تفاوت نتیجه به‌کارگیری سیستم حسابداری تعهدی است (رستگار، ۱۳۸۷). یکی از نقش‌های مهم اقلام تعهدی، انتقال یا تعدیل شناسایی جریان‌های نقد در طول زمان است به گونه‌ای که اعداد تعدیل شده‌ی جریان‌های نقد (سود) عملکرد شرکت را بهتر اندازه‌گیری نماید.^۳ با توجه به مبانی حسابداری متفاوت^۴ تهیه سود حسابداری با جریان‌های نقد، انتظار می‌رود میزان ارتباط آن‌ها با بازده سهام متفاوت باشد. این همان چیزی است که در این پژوهش به دنبال یافتن آن هستیم.

۲- تشریح و بیان موضوع تحقیق

اطلاعات همچون چراغ راهنمای بازار سرمایه است. برای تصمیم‌گیری در بازار سرمایه، نیاز به مبنای تصمیم‌گیری یعنی اطلاعات است. صورت‌های مالی اساسی و یادداشت‌های پیوست این صورت‌ها به عنوان فرآورده نهایی فرآیند حسابداری و گزارشگری مالی، یکی از ابزار اصلی انتقال اطلاعات به سرمایه‌گذاران و

^۱ - Accounting Information System (AIS)

^۲ - Management Information System (MIS)

^۳ - بیانیه شماره ۱ مفاهیم حسابداری، FASB 1978، بند ۴۴

^۴ - سود و دیگر اجزای صورت سود و زیان بر مبنای حسابداری تعهدی و جریان‌های نقد بر مبنای حسابداری نقدی تهیه می‌گردند.

سایر کاربران گوناگون محسوب می شود. صورت سود و زیان و صورت جریان های نقد دو عنصر از صورت های مالی اساسی هستند که هر کدام بر مبنای متفاوتی تهیه می گردند. سود حسابداری و سایر اجزای صورت سود و زیان بر مبنای تعهدی ارائه می شوند و از اختلاف های زمان بندی^۱ و مشکلات تطابق^۲ کمتری نسبت به جریان های نقدی عملیاتی و سایر اجزای صورت جریان های نقدی که بر مبنای نقدی تهیه می گردند رنج می برند (دچو^۳، ۱۹۹۴).

با توجه به مطالب گفته شده و همچنین مبانی نظری که در فصل دوم ارائه خواهد شد، به نظر می رسد که سود حسابداری معیار برتری نسبت به جریان نقدی عملیاتی برای توضیح بازده سهام است. در راستای اهمیت بازده و عوامل مؤثر بر آن، این پژوهش به دنبال بررسی نقش های مختلف مجموع ارقام تعهدی و جریان های نقدی عملیاتی در ارتباط سود و جریان های نقدی عملیاتی با بازده سهام است. سپس با تجزیه مجموع ارقام تعهدی به ارقام تعهدی جاری و غیر جاری، نقش آن ها را مورد بررسی قرار خواهیم داد.

۳- ضرورت انجام تحقیق

از جمله عوامل تشویق مردم به سرمایه گذاری، افزایش ثروت است و یکی از راه های این افزایش کسب بازده مناسب از محل سرمایه گذاری است (اخگر، ۱۳۸۶). بازار اوراق بهادار یکی از پایه های اصلی اقتصاد هر کشور است. از شاخص های این بازار از آن رو که بازتاب تصمیم های گوناگون سرمایه گذاران و شرایط اقتصادی و سیاسی کشور و نوسان های بین المللی است، به عنوان دماسنج اقتصاد هر کشور یاد می شود. برای رسیدن به بالندگی اقتصادی و توسعه پایدار، گسترش و تقویت بازار سرمایه ضروری است. بازار سرمایه یکی از مکانیزم های مهم در راستای تقویت ثروت ملی، شفافیت اقتصاد ملی، توزیع مناسب درآمد و ایجاد مردمسالاری اقتصادی و در نهایت اصلاح الگوی مصرف منابع کمیاب سرمایه محسوب می شود.

¹ - Timing differences

² - Matching problems

³ - Dechow

تخصیص بهینه منابع زمانی امکان‌پذیر است که منابع کمیاب سرمایه به سوی سرمایه‌گذاری‌های پربازده و با ریسک منطقی هدایت شود. در هر نوع سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذار به دنبال کسب بازده از سرمایه‌گذاری است. با عنایت به پژوهش‌های گوناگون انجام شده در مورد محتوای اطلاعاتی و نیز " آنتروپی " اقلام صورت-های مالی به نظر می‌رسد که اطلاعات حسابداری بر بازده سهام و همچنین ریسک بازار شرکت‌ها مؤثر باشد. لذا ضرورت شناسایی متغیرهایی که بتوانند میزان ریسک و بازده سرمایه‌گذاری را پیش‌بینی نمایند، مشخص می‌شود (دستگیر و ظفری، ۱۳۸۸).

تعیین متغیرهای حسابداری مؤثر بر بازده سهام و مقایسه میزان ارتباط آن‌ها با آن، از اهمیت زیادی برای سرمایه‌گذارانی که در جستجوی بازده مناسب هستند، برخوردار است. در همین راستا، این پژوهش به دنبال مقایسه ارتباط سود با بازده سهام و ارتباط جریان‌های نقدی عملیاتی با بازده سهام در بازه‌های زمانی کوتاه-مدت (یک سال) و بلندمدت (دو، سه و چهار سال) است و سپس نقش انواع اقلام تعهدی (مجموع اقلام تعهدی، اقلام تعهدی جاری و غیرجاری) در این ارتباط مشخص خواهد شد.

۴- اهداف اساسی انجام تحقیق

با مشخص شدن و مقایسه میزان روابطی که بین متغیرهای حسابداری (سود و جریان نقد عملیاتی) با بازده سهام (عنصر کلیدی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران) وجود دارد، سرمایه‌گذاران (و سایر کاربران) ریسک کمتری را متحمل شده و با اطمینان بیشتری سبد سرمایه‌گذاری‌های^۱ خود را مدیریت خواهند نمود. تصمیم‌گیری‌های منطقی و آگاهانه سرمایه‌گذاران در نهایت منجر به تخصیص بهینه منابع و اصلاح الگوی مصرف منابع کمیاب سرمایه خواهد شد و شکوفایی اقتصاد را در پی خواهد داشت.

¹ - Portfolio

۵- فرضیه‌های تحقیق

بر اساس مطالب بیان شده و نتایج متفاوت مبنای نقدی و تعهدی حسابداری، فرضیه‌های تحقیق به شرح زیر می‌باشند:

فرضیه اول

یک ارتباط قوی‌تر بین بازده سهام و سود حسابداری نسبت به بازده سهام و جریان‌های نقدی ناشی از عملیات در دوره‌های کوتاه‌مدت وجود دارد.

فرضیه دوم

هنگامی که بازه‌ی زمانی اندازه‌گیری افزایش می‌یابد، ارتباط بازده سهام با جریان‌های نقدی ناشی از عملیات نسبت به ارتباط بازده سهام و سود حسابداری بهبود می‌یابد.

فرضیه سوم

یک ارتباط قوی‌تر بین بازده سهام و جریان‌های نقدی ناشی از عملیات تعدیل شده بابت ارقام تعهدی جاری، نسبت به ارتباط بازده سهام و جریان‌های نقدی عملیاتی وجود دارد.

فرضیه چهارم

یک ارتباط قوی‌تر بین بازده سهام و سود نسبت به ارتباط بازده سهام و جریان‌های نقدی ناشی از عملیات تعدیل شده بابت ارقام تعهدی جاری وجود دارد.

۶- تعریف مفاهیم و متغیرهای علمی پژوهش

بازده سهام (R): در صورتی که سرمایه‌گذار در اوراق بهادار سرمایه‌گذاری کند، انتظار دارد تا قیمت سهام وی افزایش یابد. در واقع به سبب افزایش قیمت سهام، انتظار بازده بیشتری دارد. بازده سهام مجموعه مزایایی است که در طول یک دوره به سهام عادی تعلق می‌گیرد و شامل تفاوت قیمت سهام در ابتدا و

انتهای دوره مورد نظر و همچنین سایر مزایا نظیر سود تقسیمی و مزایای حاصل از افزایش سرمایه است. (دستگیر و خداینده، ۱۳۸۲؛ اخگر، ۱۳۸۶).

سود حسابداری (E): برابر با سود (زیان) عملیاتی است که از صورت سود و زیان به دست خواهد آمد. **جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی (CFO):** عبارت است از افزایش یا کاهش در مبلغ وجه نقد ناشی از فعالیت‌های اصلی و مستمر مولد درآمد عملیاتی واحد تجاری. با اضافه کردن اقلام تعهدی جاری و غیر جاری به سود حسابداری به دست می‌آید. (لافتوس^۱ و سین^۲، ۱۹۹۷).

اقلام تعهدی جاری (CA): اقلام تعهدی جاری منعکس کننده اختلاف‌های زمان‌بندی کوتاه‌مدت هستند که بر حساب‌های سرمایه در گردش تأثیر می‌گذارند. اقلام تعهدی جاری به عنوان تغییر در حساب‌های جاری تعریف می‌شوند به استثنای حساب‌هایی که در اندازه‌گیری سود منعکس نمی‌شوند (لافتوس و سین، ۱۹۹۷). اقلام تعهدی جاری از اقلام زیر تشکیل یافته است (اقلام داخل پرانتز به معنی علامت منفی آن‌هاست):

کاهش / افزایش) در بدهکاران تجاری و اسناد دریافتی

کاهش / افزایش) در موجودی‌ها

کاهش / افزایش) در بدهکاران متفرقه و پیش‌پرداخت‌ها

(کاهش) / افزایش در بستانکاران تجاری و اسناد پرداختی

(کاهش) / افزایش در بستانکاران متفرقه

(کاهش) / افزایش در ذخیره‌هایی که بدهی‌های جاری محسوب می‌شوند به استثنای ذخیره بابت سود

سهام.

همانطور که در فصل سوم اشاره خواهد شد، کلیه‌ی متغیرها بر مبنای هر سهم در مدل‌ها به کار گرفته می‌شوند (یعنی کلیه‌ی متغیرهای فوق بر تعداد سهم عادی شرکت تقسیم خواهد شد).

¹ - Loftus

² - Sin

۷- روش تحقیق

۷-۱- نوع مطالعه

با توجه به این که هدف تحقیق نقش اقلام تعهدی در ارتباط بین سود و بازده سهام است لذا تحقیق حاضر از نوع همبستگی است.

۷-۲- روش بررسی فرضیه‌ها

به منظور بررسی فرضیه‌های تحقیق با استفاده از مدل‌های رگرسیون ساده (حداقل مربعات معمولی^۱) که در فصل سوم به طور مشروح توضیح داده می‌شود، فرضیه‌های تحقیق تخمین زده می‌شود. سپس با استفاده از آزمون‌های t و... معنی‌داری آن رگرسیون‌ها بررسی می‌شود. از آزمون نسبت راستنمایی^۲ و ننگ^۳ (۱۹۸۹) هم برای آزمون قدرت توضیحی نسبی متغیرهای تحقیق برای بازده سهام در مدل‌ها استفاده خواهد شد. نهایتاً به فرضیه‌های تحقیق با توجه به فرض‌های آماری و نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیون به دست آمده، پاسخ داده می‌شود. روش بررسی فرضیه‌های تحقیق، به طور مشروح در فصل سوم مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

۷-۳- جامعه آماری و دوره زمانی و قلمرو مکانی تحقیق

دوره زمانی پژوهش از سال ۱۳۸۳ تا پایان سال ۱۳۸۶ می‌باشد اما به دلیل این که به داده‌های اول دوره در محاسبات نیازمندیم، جامعه آماری ما شرکت‌های فعال در بازار اوراق بهادار تهران هستند که از سال ۱۳۸۲ و قبل از آن در لیست شرکت‌های پذیرفته شده این بازار قرار گرفته‌اند. قلمرو مکانی این تحقیق بازار اوراق بهادار تهران است.

^۱ - Ordinary Least Squares (OLS)

^۲ - Likelihood Ratio Test

^۳ - Vuong

۷-۴- روش و طرح نمونه‌برداری

در این پژوهش ابتدا از روش حذفی هدفمند برای انتخاب نمونه استفاده شده است. یعنی آن شرکت‌هایی را که دارای معیارهای زیر نبودند از جامعه آماری حذف شدند سپس از بین شرکت‌های عضو جامعه آماری، ۷۵ شرکت با استفاده از روش‌های آماری انتخاب شدند:

- ۱- همه‌ی داده‌های مورد نیاز برای آزمون فرضیه‌ها در طول دوره‌ی تحقیق در دسترس باشد.
- ۲- شرکت‌ها باید در طول سال‌های تحقیق در بورس فعالیت داشته باشند.
- ۳- سال مالی شرکت‌ها منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشد و در طول دوره‌ی تحقیق تغییر سال مالی نداشته باشند. این امر امکان مقایسه شرکت‌ها را فراهم می‌نماید.
- ۴- شرکت‌ها از نوع سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری مالی نباشند.

۷-۵- ابزار گردآوری داده‌ها

گردآوری اطلاعات در تحقیق مذکور در ۲ مرحله انجام شده است:

در مرحله اول برای تدوین مبانی نظری تحقیق از روش کتابخانه‌ای و در مرحله دوم به سایت بورس مراجعه شده و همچنین از نرم افزار تدبیرپرداز برای گردآوری برخی داده‌ها استفاده شده است. روش کتابخانه‌ای برای تدوین نظری تحقیق بکار گرفته می‌شود و با استفاده از مرحله دوم، فرضیه‌های تحقیق بررسی می‌شود. در صورت ناقص بودن داده‌های موجود در بانک‌های اطلاعاتی، به آرشیوهای دستی موجود در کتابخانه‌ی سازمان بورس اوراق بهادار و سایت اینترنتی مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی-سازمان بورس اوراق بهادار (<http://rdis.ir>) مراجعه خواهد شد.

۷-۶- ابزار تجزیه و تحلیل

تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق از طریق بکارگیری آزمون‌های آماری نظیر آزمون t ، و ضریب تعیین (R^2) و آزمون ونگ^۱ (۱۹۸۹) و ... و به کمک نرم افزارهای کامپیوتری نظیر SPSS، EXCEL2007

¹ - Vuong

و *EViews* انجام شده است.

۸- چارچوب کلی تحقیق

فصل اول- در این فصل مقدمه‌ای درباره‌ی اهداف گزارشگری مالی بیان شده است. همچنین موضوع تحقیق و ضرورت و اهداف انجام آن تشریح گردیده و فرضیه‌ها و روش انجام تحقیق و برخی از واژه‌های تخصصی بیان شده است.

فصل دوم- در فصل دوم ادبیات موضوع تحقیق مورد بررسی قرار گرفته و به مباحث نظری تحقیق اشاره شده است. در پایان نیز برخی از تحقیقات انجام گرفته در ایران و سایر کشورها ارائه شده است.

فصل سوم- در این فصل گزارش روش‌های گردآوری اطلاعات و تجزیه تحلیل محاسبات انجام شده توضیح داده شده و روش تحقیق و مدل‌های مورد استفاده جهت آزمون فرضیه‌ها به طور مشروح بیان شده است.

فصل چهارم- در این فصل نتایج و اطلاعات بدست آمده حاصل از بکارگیری روش تحقیق و مدل‌های استفاده شده ارائه می‌شود.

فصل پنجم- در این فصل نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و نتیجه‌گیری و پیشنهادهایی برای استفاده‌کنندگان احتمالی و پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی ارائه می‌شود.

فصل دوم

ادبیات و پیشینه‌ی تحقیق